

Het woke-feminisme vergeet de gewone vrouw

Posted on 24 augustus 2022 by Coen de Jong

In het emancipatiedebat en -beleid overheersen mediamanagement en symboolpolitiek en komt het niet of nauwelijks tot concrete acties tegen bijvoorbeeld seksueel geweld, onveiligheid op straat of de armoedeval.

'The woman is the nigger of the world' [zongen](#) John Lennon en Yoko Ono in 1972, om mensen wakker te schudden. Vrouwen hadden immers in veel landen – net als zwarten in de Verenigde Staten – niet alle burgerrechten. Anno nu zou deze songtitel in woke-kringen furieuze reacties oproepen vanwege het 'N-woord'.

Het intersectionele 'woke'-feminisme klaagt op luide toon dat het Nederlandse feminisme te 'wit' is. LHBTQI+ issues, genderfluiditeit en 'wit privilege' domineren de agenda. Komt het hedendaagse feminisme in Nederland nog op voor klassieke vrouwenrechten?

Liberaal feminisme

Vóór 1919 hadden vrouwen in Nederland nog geen actief kiesrecht en tot 1956 zag de Nederlandse wetgever gehuwde vrouwen nog als handelingsonbekwaam. Liberaal feminisme gaat uit van het individu en maakte zich hard voor sociale rechten: gelijke burgerrechten, recht op betaald werk en politieke rechten.

Vrouwen moesten niet worden tegengehouden door vooroordelen van het type 'vrouwen kunnen geen leiding geven en snappen techniek niet'. Inmiddels zijn vrouwenrechten op papier en voor de wet goed geregeld. De MeToo-beweging en vrouwenquota in de top van beursgenoteerde bedrijven golden als de slagroom op de cake.

Postmodern en intersectioneel

Op liberaal feminisme volgde postmodern feminisme. Helen Pluckrose en James Lindsay beschrijven in *Cynical Theories* hoe postmoderne feministen steeds meer in de ban raakten van identiteitspolitiek en groepsdenken en zich druk gingen maken over microagressies, safe spaces, hate speech, impliciete vooroordelen en 'witheid'.

Intersectioneel feminisme beklaagt zich over de 'witheid' van het liberale feminisme. Eén van de grondleggers is de Amerikaanse Kimberly Crenshaw, auteur van *Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics* dat wees op ongeziene 'gestapelde' discriminatie op de werkplek. De enkele scheidslijn tussen mannen en vrouwen verbergt volgens Crenshaw allerlei vormen van discriminatie van zwarte vrouwen – die daardoor 'theoretisch uitgewist' worden.

Crenshaw stond mede aan de basis van de *critical race theory* (kritische rastheorie). Van filosofen als Michel Foucault leende *critical race theory* de nadruk op taal, discours en macht. Iemands identiteit en positie in de maatschappij ('standpoint') bepaalt diens werkelijkheid en kennis én is bepalend voor hoe de maatschappij hén ziet. Intersectioneel feminisme reduceert zo mensen tot hun 'plek in de maatschappij'.

‘Witte’ daders

De (hoogopgeleide) witte cis gender man geldt binnen het intersectioneel feminisme als de voornaamste onderdrukker, maar ook ‘witte’ feministen kwamen in de vuurlinie. Deze bevoorrechte hoogopgeleide witte vrouwen zouden het lot van vrouwen van kleur negeren. Daarbovenop zou het liberale feminisme ook LHBT-ers negeren of zelfs discrimineren. En als zwarte vrouwen dubbel zijn gediscrimineerd, dan zijn lesbische zwarte vrouwen dat driedubbel.

Witte feministen werd verweten hun witte privilege bewust in stand te houden. ‘Zwart’ (allochtonen, lesbiennes, migranten) moest zich verenigen tegen ‘wit’, zo riep [een klein groepje zwarte feministen](#) onder aanvoering van Gloria Wekker al in de jaren tachtig .

Kritiek is er ook

Kritiek op woke-feminisme is er genoeg. Het zou allerlei reële problemen onbespreekbaar maken. Kritiek op ‘mannen van kleur’ heet al snel racisme, want als gekleurde mannen al gekleurde vrouwen onderdrukken dan komt dat door machtsstructuren die door witte mannen zijn gecreëerd.

De woke lettersoep zorgt bovendien voor verwarring, stopt mensen in hokjes, zorgt voor verzuiling en onderlinge competitie over wie het meest onderdrukt is. De Vlaamse parlementariër en feministe Assita Kanko schreef op 20 augustus 2022 in *De Telegraaf* dat ze juist niet onder de categorie ‘mensen die menstrueren’ wilde vallen.

Bevrijding van de hele regenboog

In de [Emancipatienota 2018-2021](#) van D66-minister Van Engelshoven (‘Emancipatie in theorie voor elkaar, nu de praktijk nog’) staat dat de emancipatie verre van voltooid is: vrouwen moeten vaker financieel onafhankelijk zijn, economisch zelfstandig en liefst minder parttime werken. De Nota kaart ook beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen aan: zowel de loonkloof (lager gemiddeld bruto uurloon bij werkende vrouwen dan bij werkende mannen) als beloningsdiscriminatie (lager loon voor exact hetzelfde werk).

Tegelijk legt Van Engelshoven sterk [de nadruk](#) op genderdiversiteit en sociale acceptatie van LHBTI's. 'Heersende normen over hoe mannen of vrouwen zich zouden moeten gedragen, moeten geen belemmering vormen in de individuele ontwikkeling van kinderen (...) In dit kader zal het kabinet de onnodige geslachtsregistratie waar mogelijk beperken.' Los van wat het eerste met het laatste te maken heeft, zijn dit de meest prangende problemen?

De vinger van Van Engelshoven wapperde ook richting de media: 'Onevenwichtige representatie en stereotiepe beeldvorming in de media houden beelden over gender, etniciteit, klasse en seksuele oriëntatie in stand. Het is goed als de media zich bewust zijn van hun invloed op dit punt'. Minister Van Engelshoven verzekerde de lezer dat ze 'de vrijheid van meningsuiting van media bewaakt' – altijd een rode vlag – maar geeft wel mee dat: 'Zichtbaarheid van andere beelden dan de traditionele beelden juist kan bijdragen aan normalisatie en acceptatie. Denk hierbij aan reclames of reportages waarbij een regenbooggezin centraal staat of waarbij een man de zorgtaken grotendeels op zich neemt.'

Van Engelshoven leunt hiervoor op de door haar gesubsidieerde emancipatieorganisatie [Women Inc](#). Women Inc is tevens de spil in de *Coalitie 'Beeldvorming in de Media'* die als doel heeft stereotypering tegen te gaan en bewustzijn over vooroordelen te bevorderen. Deelnemende [mediapartijen](#) waren bijvoorbeeld de Nederlandse Publieke Omroep, RTL Nederland, diverse advertentiebureaus en YouTube Nederland.

Luxeproblemen

Het contemporaine feminisme is intussen druk met belangenbehartiging voor de sociale kringen van mediaeconomen en bankdirecteuren als Barbara Baarsma of Sandra Phlippen. Mirjam Janssen [schreef](#) op 22 juli 2022 in *de Volkskrant* dat het vrouwenquotum voor raden van commissarissen voorzag 'in luxe bijbanen voor dames uit Aerdenhout, Bloemendaal en Wassenaar. Om hun uitverkiezing te rechtvaardigen slaken deze vrouwen hier en daar wat feministische kreten'. Veel meer dan 'wit privilege' heerst [classism](#): desinteresse voor de kansen van zowel Fatima uit de Schilderswijk als Kimberly uit Duindorp. Zoals Janssen schrijft: 'Juist armere vrouwen zijn de klos van progressief-liberale opvattingen.'

Daarnaast gaat veel aandacht uit naar twitterophef, zoals over de Tits 'r Us-cover van de *Linda* van augustus 2022 – wegens het ontbreken van vrouwen op leeftijd,

met overgewicht of met een beperking. Mei Li Vos van de PvdA [klaagde](#) in een verkiezingsdebat met oud-FVD'er Henk Otten luidkeels over mansplaining toen ze wat weerwoord kreeg – in een democratie toch niet ongebruikelijk.

Islam blinde vlek

Kenniscentrum voor sociale vraagstukken als Movisie verzorgt wél trainingen in inclusiviteit, diversiteit en onbewust racisme – onder andere voor Nederlandse diplomaten. Movisie, ATRIA en Women Inc leven als gevestigde kennisinstellingen van langdurige subsidies van de Nederlandse overheid en bepalen mede het beleid. Deze kennisinstituten bewegen zich voornamelijk in en rond de Haagse Ons Soort Mensen-biotoop.

Zowel oud-Opzij-hoofddirectrice Cisca Dresselhuys als GroenLinks-leider Femke Halsema zeiden in het recente verleden geen voorstander te zijn van de hoofddoek en kregen de progressieve goegemeente achter zich aan omdat ze hiermee 'rechts' naar de mond zouden praten. In het – inherent inconsistente – kruispuntdenken kunnen gesluierde moslima's alleen onderdrukt zijn door 'witte' machtsstructuren en niet door de eigen etnische groep.

Femmes for Freedom

De kleine ngo Femmes for Freedom vraagt al jaren aandacht voor vrouwen in conservatieve migrantengroepen die te maken krijgen met praktijken als eengerelateerd geweld, genitale verminking en huwelijksdwang. En voor problemen als sterke sociale controle, financiële en economische afhankelijkheid, niet kunnen beschikken over eigen geld en lagere arbeidsparticipatie. Bij gevestigde emancipatie- en kennisinstellingen bestaan blinde vlekken voor wat het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in een [verkennend rapport](#) eufemistisch 'schadelijke traditionele praktijken' noemde. Terwijl tweederde van de vrouwen in de opvang een migratieachtergrond heeft en er daarnaast veel kansarme 'witte' vrouwen slachtoffer zijn – waar weinig aandacht voor is.

Femmes for Freedom kreeg van het ministerie van OCW een kleine, drie jaar lopende subsidie, vooral door toedoen van Jet Bussemaker (PvdA) die van 2012 tot 2016 minister voor Emancipatie was. Femmes for Freedom ontmoet veel weerstand van driftig twitterende woke-feministen uit de hoek van BIJ1 die liever geen kritiek op de islam horen en Femmes for Freedom verwijten samen te werken met

‘rechtse’ politieke partijen.

Shirin Musa zei in [een interview](#) met VrijLinks over de tijden van de eerste feministische golf: ‘Christenfobie bestond toen niet, hè? Je kon makkelijker de kerk bekritisieren in die tijd. Er werden zo veel romans geschreven waarin kritiek werd geuit op het geloof. Wanneer je dat als moslim vandaag de dag doet dan ben je een buitenbeentje, dan ‘draag je bij aan de agenda van racisten en islamofoben’.

Politieke partijen

Op de website van D66 – [‘Emancipatie begint bij de vrijheid om jezelf te zijn’](#) – staat bij de beginselen veel over genderdiversiteit, LHBT+ rechten en vrouwenquota in bestuurs- en toezichtfuncties. Weinig tot niets over huwelijksdwang of andere ‘schadelijke traditionele praktijken’. Ook GroenLinks zegt er in [zijn standpunten](#) vrijwel niets over. D66-Kamerlid Lisa van Ginneken [zei](#) in *de Volkskrant*: ‘Waar we nu in het debat het meeste last van hebben zijn de fanatieke conservatieve feministen’, waarmee ze klassieke liberale feministen bedoelde.

D66 [spreekt regelmatig](#) van vrouwenhaat wanneer vrouwelijke politici (of bevriende opiniemakers en wetenschappers) van die partij kritiek krijgen op Twitter of Facebook. In de praktijk kregen en krijgen juist ook zwarte vrouwen als Assito Kanko – die ingaan tegen de heersende meningen in het D66 Umfeld – de volle laag, tot aan racistische beschimpingen toe.

Vinkjes

Journalist Joris Luyendijk schreef in zijn boek *De Zeven Vinkjes* over de dominantie van hoger opgeleide heteroseksuele blanke mannen uit gegoede kringen. Zijn boek kreeg van alle kanten felle kritiek, omdat Luyendijk rijkelijk laat kwam aanzetten met dit zelfinzicht en hij zelf al decennia tot de bovenlaag van de Nederlandse media behoort.

Gloria Wekker en Nancy Jouwes [verweten](#) Luyendijk zich de ideeën van intersectionele feministes toe te eigenen. Sylvana Simons gaf Luyendijk in februari 2022 in [een uitzending](#) van *Buitenhof* – waar ze eerst haar BIJ1-partijgenoten Gloria Wekker en Anja Meulenbelt de hemel in prees – een opdracht mee: ‘plaatsmaken voor vrouwen van kleur’.

Misogynoir

Nancy Jouwe [beklaagde zich](#) op 23 april 2021 op OneWorld over 'misogynoir' stereotypering in de media: 'Wie zwart is én vrouw, krijgt opvallend vaak te maken met minachting en discriminatie.' Waarna ze alleen voorbeelden van zwarte vrouwen uit haar eigen kring noemde. Jouwe zweeg over de haatdragende bejegening van oud-VVD-Kamerlid Ayaan Hirsi Ali in delen van de Nederlandse media.

Gloria Wekker beweerde in *Witte Onschuld* dat Hirsi Ali 'zich de steun liet welgevalen' van 'witte mannen', steun die voortkwam uit 'exotisering van een nobele, verlichte Afrikaanse prinses' met 'het seksuele kapitaal van wildheid en vrijheid' die deze witte mannen in hun dromen wilden redden uit de handen van gekleurde islamitische barbaren.

Rolpatroonbevestiging voor vrouwen

In gender- en queer-theorie – onder invloed van Judith Butlers boek *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity* – vervagen de gendergrenzen. Gender zou net als taal zijn aangeleerd en gereproduceerd – wat wederom is geleend van Michel Foucaults visie op seksualiteit. Het witte patriarchaat zou – via machtsuitoefening en een bijbehorend onderdrukkend discours – de concepten 'man' en 'vrouw' hebben geconstrueerd. In plaats daarvan zou moeten gaan gelden: 'Je bent wat je je op enig moment voelt'.

Het [leidt](#) tot statements als dat theater The Globe in Londen Jeanne d'Arc opvoert als non-binair omdat ze krijgshaftig was en beweringen dat boegbeelden als Eleanor Roosevelt en Florence Nightingale queer waren. Kritische feministen zien dit als een terugkeer naar het denken in ouderwetse rolpatronen: vrouwen kunnen blijkbaar geen 'mannelijke' prestaties leveren zonder dat hun 'vrouw zijn' in twijfel wordt getrokken.

Pussyhats en boerka's

Nadat in de Verenigde Staten Donald Trump tot president was verkozen waren er ook in Nederland *Women's Marches* met bijbehorende roze *pussyhats*. Bestuursvoorzitter van [Women's March Nederland](#) is Naomi Pieter van Kick Out Zwarte Piet en de organisatie heeft een hoog Blij1-gehalte.

Er was rond de *marches* weinig tot geen aandacht voor vrouwen die in Nederland te maken krijgen met de door Femmes for Freedom op de agenda gezette en door de rijksoverheid erkende 'schadelijke traditionele praktijken'. Wel was er in Nederland veel verontwaardiging over het boerkaverbod dat Rutte3 invoerde, vooral omdat het initiatief uitging van Geert Wilders en de PVV.

Professor doctor in de antropologie Annelies Moors van de Universiteit van Amsterdam [kwam](#) bij *Nieuwsuur* van 30 juli 2019 het publiek verzekeren dat vrouwen in Nederland de boerka's vrijwillig dragen en dat 'hoge hakken minstens zo problematisch waren'.

NIDA als vaandeldragers

De orthodox-islamitische Haagse lokale partij NIDA [kondigde](#) bij monde van Cemil Yilmaz in juli 2019 aan boetes te gaan betalen voor vrouwen in boerka's. NIDA kreeg steun van [Code Rood](#), een coalitie van woke, orthodox-islamitische en extreemlinkse organisaties als New Urban Collective, Stop Blackface, de Internationale Socialisten en IZI Solutions – waar Cemil Yilmaz ook actief is. Ook Atria, Women Inc en de Clara Wichmann Stichting – de gevestigde belangen binnen het Nederlandse feminisme – ondertekenden de steunverklaring.

Er zijn uiteraard feministen die minder krampachtig omgaan met islamkritiek. De eind 2019 als directeur van Atria aangestelde – van oorsprong Tunesische – Kaouthar Darmoni was juist tegen het dragen van de boerka omdat die communicatie onmogelijk maakt. Nederland kent in Salima el Musalima uit Enschede één vrouwelijke imam – door Nederlandse feministen zelden genoemd – die probleemloos in gesprek ging met Edwin Wagenveld van het anti-islamitische Pegida Nederland.

Cultuurrelativisme in de Nederlandse rechtspraak

Nederlandse rechtbanken deden in het verleden voor islamitische vrouwen [ongunstige uitspraken](#) over shariahuwelijken en eerwraak door zich te baseren op expertise van rechters met een migratieachtergrond. Het staat in een lange traditie van overheidsbeleid gebaseerd op de opvattingen van de zogenaamde 'leiders' van etnische groepen – altijd conservatief-religieuze mannen.

Een [proefproces](#) van Femmes for Freedom tegen de imam van de As-Soennah moskee die opriep tot vrouwenbesnijdenis mondde uit in winst. Een ander [proefproces](#) van Femmes for Freedom ging over het ontbinden van een shariahuwelijk. In 2016 [oordeelde](#) een Rotterdamse rechter dat de vrouw maar naar een shariarechtbank moest gaan als ze het huwelijk wilde laten ontbinden. Na hoger beroep bij de rechtbank Den Haag werd de man in kwestie alsnog gedwongen mee te werken aan de ontbinding van het sharia-huwelijk.

Dergelijke juridische overwinningen op het 'islamitische patriarchaat' vinden weinig weerklank bij de schil van gevestigde emancipatieclubs, mede omdat het als 'rechts' bekend staande blog GeenStijl positief over Femmes for Freedom bericht.

Symboolpolitiek

Mediamanagement en symboolpolitiek overheersen in het emancipatiedebat en het regeringsbeleid. Tot concrete acties tegen bijvoorbeeld seksueel geweld, onveiligheid op straat of de armoedeval komt het maar moeizaam en de realiteit dringt meestal niet of te laat door tot politiek Den Haag. In de jaren na het verschijnen van de *Emancipatienota 2018-2021* bleek dat juist relatief veel alleenstaande vrouwen met kinderen verstrikt waren geraakt in de Toeslagenaffaire.

Wynia's Week zorgt twee keer in de week voor verrassend nieuws en verrijkende inzichten. De donateurs maken dat mogelijk. Van harte welkom! Doneren kan [HIER](#).